Delredovisning

Länsstyrelsernas uppdrag att utveckla stöd till avhoppare från organiserad brottslighet (Ju2025/01696)

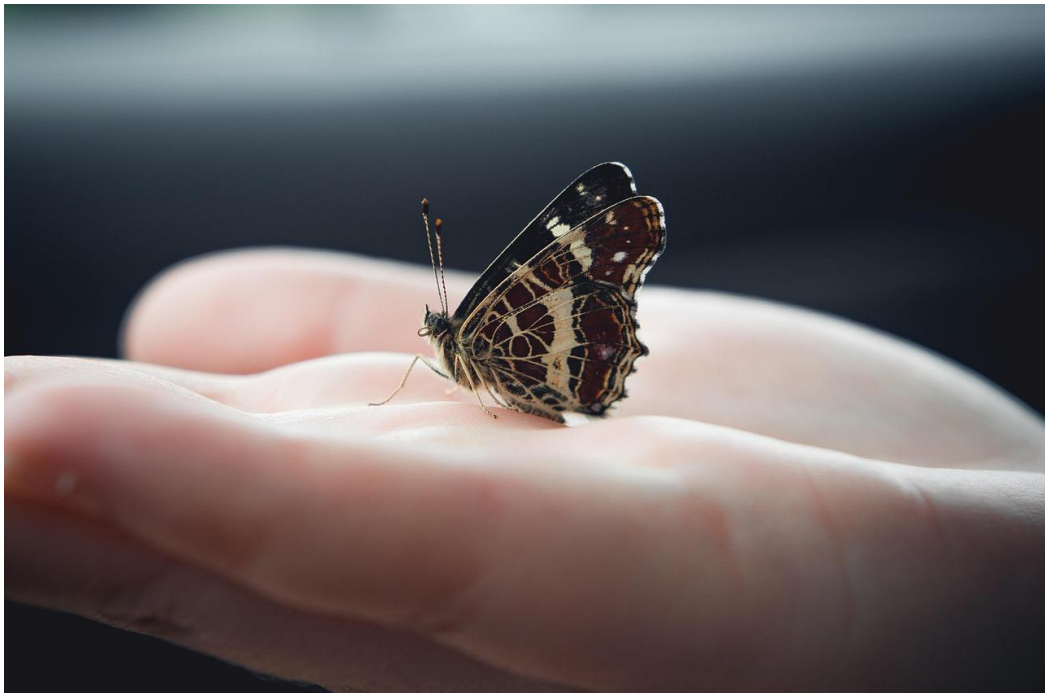

Länsstyrelserna

Titel: Delredovisning
Författare: Charlie Lundgren
ISBN:
Rapportnummer:
Diarienummer: 3428–2026
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Pixabay

Förord

Länsstyrelserna överlämnar härmed en samlad redovisning av uppdraget att stödja och bidra till regional samordning av arbetet med stöd till avhoppare från organiserad brottslighet (Ju2025/01696) till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Uppdraget syftar till att stärka och utveckla kommuners och andra berörda aktörers förutsättningar att erbjuda ett ändamålsenligt, sammanhållet och kunskapsbaserat stöd till personer som lämnar organiserad brottslighet. Genom en samordnande och möjliggörande roll har länsstyrelserna spridit metod- och kunskapsstöd till yrkesverksamma samt ökat kännedomen om vilket stöd som finns att tillgå.

En central del av arbetet har varit att främja samverkan och erfarenhetsutbyte mellan aktörer på lokal och regional nivå i syfte att säkerställa kvalitet, likvärdighet och långsiktighet i stödet. Länsstyrelserna har genomfört uppdraget i nära samverkan med Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, Socialstyrelsen och landets kommuner. I rollen som neutral och samlande arena har länsstyrelserna samlat, förmedlat och anpassat kunskap utifrån regionala och lokala förutsättningar samt bidragit till att bygga en hållbar och kvalitetssäkrad regional samverkansstruktur.

I denna redovisning sammanfattar länsstyrelserna, genom Länsstyrelsen Västerbotten, hur uppdraget har genomförts, vilka åtgärder som vidtagits och vilka målgrupper som nåtts. Rapporten beskriver hur arbetet har stärkt samordningen i länen och bidragit till ökad kunskap hos berörda aktörer. Avslutningsvis redovisas identifierade utmaningar och möjligheter i det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsen Västerbotten, 27 februari 2026.

Charlie Lundgren
Nationell brottsförebyggande samordnare för länsstyrelserna

Innehåll

DELREDOVISNING **1**

FÖRORD **3**

BAKGRUND OCH UPPDRAG **6**

Redovisningen 6

LÄNSSTYRELSERNAS NATIONELLA SAMORDNING **7**

REGIONAL SAMORDNING OCH KUNSKAPSSPRIDNING **8**

Sammanfattning 8

Värmlands län 9

Skåne län 9

Kalmar län 11

Gotlands län 11

Uppsala län 12

Jönköpings län 13

Södermanlands län 13

Dalarnas län 14

Blekinge län 15

Västmanlands län 16

Västra Götalands län 16

Västerbottens län 17

Norrbottens län 18

Gävleborgs län 19

Kronobergs län 19

Västernorrlands län 20

Hallands län 21

Jämtlands län 22

Stockholms län 22

Östergötlands län 23

Örebro län 25

Samverkan med polismyndigheten 26

Samverkan med Socialstyrelsen 26
Samverkan med Kriminalvården 26
Samverkan med Statens institutionsstyrelse (SiS) 27
Samverkan med andra relevanta aktörer 27
Spridning av kunskapsstöd i samverkan 28
UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER 29
Sammanfattning 29
Förutsättningar och behov 29
Framgångar och positiva effekter 30
Hinder och svårigheter 31

Bakgrund och uppdrag

Sedan 2025 har länsstyrelserna i uppdrag att stärka och samordna det regionala arbetet i länen med stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet, inklusive hedersrelaterade och våldsbejakande miljöer. Uppdraget är en del av det samlade arbetet för att säkerställa ett ändamålsenligt, sammanhållet och kunskapsbaserat stöd till avhoppare i hela landet.

Inom ramen för uppdraget sprider länsstyrelserna metod- och kunskapsstöd till yrkesverksamma och bidrar till att öka kännedomen om vilket stöd som finns att tillgå. Arbetet ska stärka kommuners och andra lokala aktörers förutsättningar att utveckla effektiva, likvärdiga och långsiktigt hållbara arbetssätt. En bärande del är att främja samverkan och erfarenhetsutbyte mellan berörda aktörer på lokal och regional nivå, i syfte att stärka en hållbar och kvalitetssäkrad regional samverkansstruktur för avhopparstödet.

Länsstyrelserna genomför uppdraget i nära samverkan med Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen. Genom att verka som en neutral och samlande arena bidrar länsstyrelserna till att samla, förmedla och anpassa kunskap utifrån regionala och lokala förutsättningar.

Denna redovisning avser genomförandet av uppdraget att stödja och samordna det regionala arbetet med stöd till avhoppare från organiserad brottslighet. Underlaget har samlats in genom en enkät som skickats till samtliga länsstyrelser.

Utöver detta uppdrag har länsstyrelserna även i uppdrag att fortsatt utveckla det regionala stödet inom det brottsförebyggande arbetet i samverkan med Brottsförebyggande rådet (Ju2025/01724) samt att, genom ett förnyat uppdrag under 2025, vidareutveckla stödet till arbetet med barn och unga som riskerar att begå brott eller begår grova brott med koppling till organiserad brottslighet (Ju2025/00846). Dessa uppdrag redovisas till Regeringskansliet enligt särskild ordning.

Redovisningen

Länsstyrelserna ska beskriva vilka åtgärder som vidtagits, både enskilt och gemensamt, för att utveckla det regionala stödet till avhoppare och stärka samordningen mellan berörda aktörer. Vidare ska redovisningen beskriva hur länsstyrelserna har arbetat med att utveckla länsövergripande samordning, hur många kommuner, lokalpolisområden och andra aktörer som nåtts, samt hur samverkan har bedrivits med Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse,

Socialstyrelsen och eventuella andra aktörer. Redovisningen ska också omfatta hur metod- och kunskapsstöd har spridits, omfattningen av detta arbete och vilka målgrupper som nåtts.

Länsstyrelserna ska även beskriva identifierade hinder och svårigheter samt framgångar och positiva effekter i det regionala samordningsarbetet. Slutligen ska redovisningen innehålla en bedömning av förutsättningarna för det fortsatta arbetet och av behovet av kompetensutveckling inom området.

Redovisningen omfattar perioden 1 januari 2025 till och med 31 mars 2026.

Länsstyrelsernas nationella samordning

Samtliga länsstyrelser är mottagare av uppdraget och en nationell länsstyrelsesamordnare har huvudsakligt ansvar för den övergripande samordningen. Den nationella samordnaren agerar som länken mellan nationell, regional och lokal nivå för att undanröja hinder och säkerställa behov och frågor från länsstyrelserna lyfts i relevanta forum, sprida metod- och kunskapsstöd, samt samla in och sammanställa underlag inför slutredovisningen till Regeringskansliet.

På länsnivå finns kontaktchefer för det brottsförebyggande uppdraget, som ansvarar för att upprätthålla löpande dialog med den nationella samordnaren, förankra beslut i chefsforum för social hållbarhet, säkerställa att information når länsråds- och landshövdingenivå, samt vid behov representera länsstyrelserna i möten med nationella myndigheter.

Nationell samordnare deltar också i möten och forum med nationella myndigheter, sprider kunskap och metodstöd till den regionala nivån, erbjuder möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan länsstyrelser och samordnar insatser som uppkommer utifrån regionala behov. Samordnaren fungerar som föredragande av länsstyrelsernas arbete med uppdraget i olika forum och ansvarar för att samla in underlag från länsstyrelserna inför slutredovisning.

Varje länsstyrelse ansvarar för att sprida framtaget metod- och kunskapsstöd till yrkesverksamma i sitt län, stärka kompetensen hos relevanta målgrupper, bidra till erfarenhetsutbyte mellan aktörer samt lyfta behov och problem från lokal och regional nivå till den nationella samordnaren. Länsstyrelserna har skickat underlag för slutredovisning enligt fastställd tidsplan.

Uppdraget kan organiseras på olika sätt i respektive länsstyrelse, beroende på lokala förutsättningar, geografisk struktur och antalet kommuner.

Variationen i genomförandet utgör inget problem så länge arbetet med uppdraget följer de övergripande målen och rollbeskrivningarna.

För att underlätta samordningen finns en etablerad mötesstruktur. Den nationella samordnaren deltar i månatliga möten med nationella myndigheter där behov, problem och önskemål från regional och lokal nivå lyfts. Deltagande sker även vid myndigheternas chefsmöten och i samverkansnätverk med kommuner. Sedan hösten 2025 ingår även kontaktchef och nationell samordnare i den myndighetsgemensamma styrgruppen. På regional nivå erbjuds månatliga digitala möten för erfarenhetsutbyte, kollegial handledning och kunskapshöjande inslag. Under 2026 kommer denna struktur att förstärkas av en beredningsgrupp där länsstyrelserna utser en representant från länsstyrelserna från respektive polisregion. Dessutom används kontaktchefsavstämningar, nyhetsbrev och en gemensam digital mapp för att sprida information och säkerställa återkoppling från nationell nivå. Vid behov kompletteras strukturen med utbildningar, workshops och separata utskick.

Regional samordning och kunskapsspridning

Sammanfattning

Under 2025 har länsstyrelserna i hela Sverige intensifierat arbetet med stöd till avhoppare från kriminella miljöer, med fokus på samverkan mellan kommuner, polis, Kriminalvården, socialtjänst och andra relevanta aktörer. Kartläggningar har genomförts för att skapa regionala lägesbilder, identifiera behov och utveckla strukturer för avhopparbete, samtidigt som nationellt framtagna metod- och kunskapsstöd har spridits via webbinarier, konferenser, workshops och nätverksträffar. Insatserna har ofta anpassats till regionala förutsättningar, med särskild uppmärksamhet på landsbygds- och storstadskommuner, samt på målgrupper som barn och unga, personer inom organiserad brottslighet, hedersrelaterade miljöer och våldsbejakande extremism. Genom erfarenhetsutbyte, dialog och kompetenshöjande aktiviteter har länsstyrelserna stärkt både den lokala och regionala samverkan och lagt grunden för fortsatt utveckling av stödinsatser och förebyggande arbete under 2026.

Värmlands län

Länsstyrelsen i Värmlands län har under året arbetat med länsövergripande samordning av stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet, med utgångspunkt i länets särskilda förutsättningar och aktuella lägesbild. Inledningsvis samarbetade länsstyrelsen med en masterstudent från Karlstads universitet, som genom intervjuer med poliser och kommunanställda kartlade behovet av avhopparstöd i länet. Resultaten från denna rapport har legat till grund för länsstyrelsens fortsatta arbete.

Rapporten visade att antalet personer som vill lämna organiserad brottslighet är relativt få, vilket begränsar kommunernas och ibland även polisens möjligheter att upprätthålla långsiktiga strukturer, rutiner och kompetens för avhopparärenden. Detta identifierades som en central utmaning i det regionala arbetet.

För att stärka stödet har länsstyrelsen fört dialog med socialchefer i länets kommuner och, i samverkan med Karlstads universitet, påbörjat en utredning om organisatoriska lösningar för ett mer sammanhållet och hållbart avhopparstöd. Möjligheten att inrätta en gemensam avhopparresurs för hela länet utreds också.

I april 2025 arrangerades en informationsträff tillsammans med Polismyndigheten och länsstyrelserna i Örebro och Dalarna, med syfte att öka kunskapen om avhopparverksamhet och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan polis och kommun. Alla kommuner i Värmland deltog, och spridningen av informationen upplevs som god.

Länsstyrelsen har vidare samarbetat med regional avhopparsamordnare på polisen, Karlstads universitet (inklusive FoU Välfärd), Region Värmland, Värmlands projektparaply och ESF-projektet ”Värmlands unga i arbete”. Samverkan har främst bestått i dialog, erfarenhetsutbyte och gemensamma utbildnings- och informationsinsatser för yrkesverksamma, vilket stärker kunskap och främjar likvärdigt stöd över länsgränser.

Med hänsyn till länets förutsättningar och kommunernas mottaglighet har länsstyrelsen valt att inte genomföra fler utbildningar eller starta länsöverskridande nätverk under året. Fokus har i stället legat på den påbörjade utredningen kring organisatoriska lösningar, i nära dialog med socialcheferna, för att metod- och kunskapsstöd ska kunna tas emot på ett sätt som främjar ett långsiktigt och hållbart avhoppararbete.

Skåne län

Länsstyrelsen i Skåne har under 2025 arbetat med att stärka samverkan

kring stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet, med fokus på behovsinventering och regional koordinering. I uppstarten bjöds samtliga kommuner i länet in till en hearing för att identifiera behov och diskutera hur länsstyrelsen kan bidra till samverkan. Kompletterande möten genomfördes för att ytterligare sammanställa behovsunderlaget.

Länsstyrelsen har byggt upp nära samverkan med Regionala avhopparsamordnaren (RAS) inom polisen och deltagit i möten med samtliga lokala avhopparsamordnare (LAS) i polisregion Syd för att identifiera behov och utvecklingsområden. Dialog har även förts med regionala och lokala brottsförebyggande samordnare samt med Kriminalvården, inklusive representanter från samtliga frivårdskontor och regionkontoret.

Utifrån behovsanalysen har länsstyrelsen startat ett regionalt nätverk med lokala aktörer från kommun, polis och kriminalvård som arbetar operativt med målgruppen avhoppare. Nätverket syftar till att stärka den gemensamma förmågan att få fler personer att lämna organiserad brottslighet genom erfarenhetsutbyte, kunskapsfördjupning och fokus på olika delar i avhopparprocessen. Länsstyrelsen har även arbetat för att stärka kopplingen mellan uppdraget kring barn och unga i organiserad brottslighet (Bob) och avhopparuppdraget, bland annat genom nätverk för kommunala brottsförebyggande samordnare och dialog kring synergier mellan heders- och avhopparbete.

Samtliga 33 kommuner har erbjudits delta i regionala insatser, varav 18 har deltagit. Samtliga lokalpolisområden har nåtts och 16 LAS har deltagit i nätverket, tillsammans med regional avhopparsamordnare och kommunpoliser. Kriminalvården har medverkat med verksamhetsexpert samt två representanter från varje frivårdskontor. Även CVE och Socialstyrelsen har deltagit som aktörer.

Behovsinventeringen visade på ett behov av regional konsultation och rådgivning, vilket lett till framtagande av en modell för en stödtelefon som planeras erbjudas samtliga kommuner under 2026. Länsstyrelsen har dessutom deltagit i en pilot med Kriminalvården, Socialstyrelsen och SIS för implementering av Risk, Behov och Mottaglighet (RBM) i socialtjänsten i Malmö, med syfte att sprida nationellt rekommenderade metoder regionalt.

Det regionala nätverket består idag av cirka 50 personer från kommun, polis och kriminalvård som arbetar operativt med målgruppen. Deltagande på nätverksträffar har inkluderat 13 kommuner, 16 lokala avhopparsamordnare, regional avhopparsamordnare samt representanter från Kriminalvården. Under året har länsstyrelsen också spridit metod- och kunskapsstöd till kommuner och centrala aktörer via

etablerade kommunikationskanaler inom det brottsförebyggande arbetet.

Kalmar län

Länsstyrelsen i Kalmar har under året arbetat med att stärka länsövergripande samverkan kring stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet. Ett centralt inslag har varit en länsövergripande konferens i samverkan med Polismyndigheten, med deltagare från polis, kriminalvård, frivård, civilsamhället och länets kommuner. Konferensen har bidragit till att sprida metod- och kunskapsstöd samt tydliggöra uppdrag och ansvar mellan aktörer.

Länsstyrelsen har även deltagit på en regional konferens tillsammans med Statens institutionsstyrelse, Region Kalmar län, Kriminalvården, Frivården och Polismyndigheten. Deltagande från flera lokala aktörer har stärkt möjligheterna till samordning och lett till planering av en samverkansträff med Polismyndigheten i region Syd för att utveckla och förtydliga det gemensamma uppdraget.

Stöd till samordning har skett via regionala nätverk med kommunernas brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser. Frågan har även aktualiserats i styrgruppen för det regionala brottsförebyggande rådet, där högre chefer från myndigheter, kommuner och näringsliv deltar. Information om uppdraget har spridits vid länets årliga brottsförebyggande konferens, samt via e-post, nyhetsbrev och Kommunförbundet Kalmar län, för att nå en bred målgrupp.

Länsstyrelsen har dessutom haft samverkansmöten med Kriminalvården för att initiera en bredare regional samverkan. Genom konferenser och nätverksträffar har kunskap och metodstöd nått kommuner, civilsamhällesaktörer, polis, kriminalvård och frivård, vilket stärker länets förmåga att stödja avhoppare från organiserad brottslighet.

Gotlands län

Länsstyrelsen i Gotland har under året utvecklat arbetet med stöd till avhoppare genom samverkan med lokala aktörer samt spridning av kunskap från regional och nationell nivå. Arbetet har även bedrivits på regional nivå tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholm och övriga länsstyrelser inom ramen för nationell samordning. Syftet har varit att stärka den gemensamma förmågan att få fler personer att lämna en kriminell livsstil, inklusive organiserad brottslighet, hedersrelaterade miljöer och våldsbejakande miljöer.

Länsstyrelsen har verkat för att utveckla samverkan med relevanta funktioner inom Polismyndigheten och socialtjänsten, med fokus på att

stärka samordningen, höja kunskapsnivån och skapa långsiktiga samarbeten. Vidare har arbetet inkluderat samverkan kring barn och unga i kriminalitet samt unga avhoppare, som en del i uppdraget kring barn och unga i organiserad brottslighet (Bob). Som en del av detta har samverkansmodellen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) startats upp och arbetet med Social Insatsgrupp (SIG) för unga har fortsatt utvecklas.

Sammantaget har samverkan mellan Region Gotlands verksamheter och Polismyndigheten stärkts, och erfarenhetsutbytet på lokal och regional nivå har inletts. Länsstyrelsens stöd har riktat sig till yrkesverksamma i länet, och nationellt framtagna metodstöd har spridits via särskilda utskick till företrädare för Region Gotland och polisområdet, inklusive material från Socialstyrelsen, Polismyndigheten och Kriminalvården via Kunskapsguiden. Information har dessutom spridits genom nyhetsbrev till relevanta aktörer.

Uppsala län

Länsstyrelsen i Uppsala har under året arbetat med att få en första lägesbild över länets arbete och struktur för stöd till personer som vill lämna organiserad brottslighet, samt kartlagt behov hos relevanta aktörer framåt. Enskilda möten har hållits med representanter från samtliga kommuner i länet, lokal avhopparsamordnare (LAS) i länets tre lokalpolisområden samt med chef och medarbetare inom Frivården.

Två digitala informationstillfällen har genomförts i samverkan med Polisen och länsstyrelserna i Gävleborg och Västmanland. Det första tillfället riktade sig till socialtjänstpersonal, där Polisen presenterade sitt arbete i Region Mitt samt olika metodstöd. Uppsala kommun, med relativt fler ärenden, och Tierps kommun, med enstaka ärenden, delade sina erfarenheter. Träffen hade representation från samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet.

Det andra informationstillfället fokuserade på samverkan i avhopparärenden. Gävle kommun, RAS & LAS (Polisen), Kriminalvården samt avdelningschef från Beroendecentrum (Region Uppsala) presenterade sitt arbete med avhopparverksamhet. Målgruppen för träffen var personal inom samma verksamheter, och även här deltog samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet.

Metodstöd har presenterats och spridits i samband med dessa digitala informationstillfällen, främst material från Kunskapsguiden. Sändlistor har inkluderat samordningsfunktioner i kommuner, på Region Uppsala, inom Polisen och Kriminalvården, vilket har bidragit till att sprida kunskap och metoder till yrkesverksamma inom länet.

Jönköpings län

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under 2025 påbörjat arbetet med avhopparuppdraget. Arbetet med att utveckla stödet till avhoppare i Jönköpings län har dock inte kunnat prioriteras fullt ut under året till följd av en omorganisation inom det brottsförebyggande uppdraget samt andra interna beslut. Vissa informationsinsatser har dock genomförts inom befintliga nätverk för att sprida kunskap om länsstyrelsens uppdrag.

Samtliga kommuner i länet erbjöds under hösten att delta i den kunskapshöjande konferensen Arbete med avhoppare, som arrangerades i samverkan med länsstyrelserna i Södermanlands och Östergötlands län. Från Jönköpings län deltog 18 personer från kommun, polis och Kriminalvården.

Syftet med konferensen var att öka kunskapen om hur det praktiska arbetet med avhoppare kan genomföras i både större och mindre kommuner. Deltagarna genomförde även gruppvisa caseövningar, och konferensen gav länsstyrelserna möjlighet att samla in behov och synpunkter från deltagarna, vilket utgör ett underlag för fortsatt planering och utveckling av arbetet.

Södermanlands län

Länsstyrelsen i Södermanlands län har under året inventerat och kartlagt nuläget kring stöd till avhoppare i kommunerna, Polismyndigheten och Frivården. Syftet har varit att knyta relevanta kontakter med lokala och regionala aktörer, identifiera kontaktpersoner och föra dialog kring behov av stöd, samverkan samt lokala och regionala utmaningar. Under dessa dialoger har information om metod- och materialstöd från nationella myndigheter delgetts vid behov. Totalt har 6 av 9 kommuner, 7 personer från Polismyndigheten och 4 personer från Kriminalvården intervjuats.

Länsstyrelsen har nått stöd till samtliga kommuner (9 av 9, som minst via mejl till IFO-chef), samtliga lokalpolisområden (3 av 3) samt Frivården (2 av 2). Länsstyrelsen har deltagit i IFO-chefsnätverket, träffat kontaktpersoner i kommunerna och arrangerat en kunskapshöjande dag i samverkan med Länsstyrelserna i Östergötland, Jönköpings län samt Polismyndigheten. Dagen hade fokus på erfarenhetsutbyte och stärkt samverkan, med deltagande av samtliga lokala avhopparsamordnare (6 personer på 3 lokalpolisområden), 17 representanter från 5 kommuner och 2 personer från Frivården. Utvärdering visade att dagen gav inspiration, kontakter och erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har vidare spridit kunskaps- och metodstöd från

Socialstyrelsen, bland annat vid en regional konferens riktad till socialtjänster om unga och våld, samt via mailutskick i efterhand. Socialchefsnätverket och IFO-chefsnätverket har besökts för att identifiera kontaktpersoner, inventera behov och informera om arbetet.

Samverkan har även skett med Polismyndigheten genom deltagande i möten mellan lokala och regionala avhopparsamordnare (LAS och RAS), vilket har bidragit till kunskap om länets förutsättningar. Länsstyrelsen har också förmedlat kontakt mellan polisens LASar och kommunala handläggare för avhopp och deltagit i nationella samverkansmöten arrangerade av Länsstyrelsen och SKR samt bidragit i utredningar med Regeringskansliet.

Dalarnas län

Länsstyrelsen i Dalarnas län har i samverkan med Polisregion Bergslagen samt Länsstyrelserna i Värmland och Örebro arbetat med uppdraget kring avhoppare. Erfarenhetsutbyte mellan organisationerna har visat att antalet avhopparärenden i Dalarna är relativt få, vilket innebär att ärenden är ovanliga både för polisen och kommunerna. Det är också viktigt att poängtera att det ofta handlar om potentiella avhoppare som behöver motiveras, snarare än färdiga avhoppare. Länsstyrelsen har inte kartlagt omfattningen av motiverande arbete, men det antas vara begränsat, vilket påverkar frekvensen av avhopparärenden. Trots detta behöver kommunerna och polisen kunna agera när ett ärende uppstår.

Mot denna bakgrund har länsstyrelsen arbetat med att utveckla en grundläggande struktur och förmåga för polisen och kommunerna att hantera avhopparärenden i samverkan. Detta har bland annat skett genom en digital informationsträff riktad till medarbetare inom polis och kommun i Polisregion Bergslagen. Samtliga lokalpolisområden och 13 av 15 kommuner i Dalarna deltog, tillsammans med representanter från andra delar av landet.

I maj följde länsstyrelsen upp med en workshop för lokala avhopparsamordnare inom polis och kommun, där polisen hade representation från samtliga LPO:er och kommunerna från 5 av 15 kommuner. I november arrangerades ytterligare en träff för att följa upp workshopen och inventera behovet av stöd framåt, med deltagande från samtliga LPO:er och 6 av 15 kommuner.

Utvärderingar från de fysiska träffarna visar att både kommuner och polis ser behov av fortsatta träffar för erfarenhetsutbyte, kunskapshöjning och utvecklad samverkan, både mellan polis och kommun samt mellan kommuner. Utifrån dessa träffar har behovet av att inkludera ytterligare aktörer, såsom Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse, identifierats.

Länsstyrelsen har också spridit information om metod- och kunskapsstöd till yrkesverksamma och ökat kunskapen hos målgrupper om vilket stöd som finns att tillgå. I ett första steg har stöd riktats till en bred målgrupp genom grundläggande informationstillfällen, och i nästa steg till de kommuner som varit redo för mer fördjupade insatser.

Länsstyrelsen är medveten om att de fördjupade insatserna inte når alla kommuner, men erfarenheten visar att det kan vara effektivt att fokusera på de som har kapacitet att ta emot stöd och bygga vidare därifrån för att sedan sprida goda strukturer. Inspiration har även tagits från Värmland, där möjligheter till ett länsövergripande avhopparstöd undersöks. Dialoger kring sådana lösningar har påbörjats och kommer att vidareutvecklas i det länsövergripande nätverk som etablerats i Dalarna för avhopparverksamhet.

Blekinge län

Under 2025 har Länsstyrelsen Blekinge initierat ett regionalt nätverk med representanter från samtliga kommuners socialtjänst (5 kommuner), Kriminalvården, Frivården, lokala avhopparsamordnare (LAS) och regional avhopparsamordnare (RAS). Syftet har varit att stärka samverkan och utveckla arbetet med stöd till avhoppare. Under året genomfördes fyra nätverksträffar.

En fördjupad behovsinventering har genomförts där samtliga kommuner, lokalpolisområden samt Kriminalvården och Frivården redovisat nuläge och identifierat behov av utveckling och kunskap. Centrala behov som framkom var bland annat tydliga rutiner och arbetssätt, förbättrad information och grundkunskap för socialtjänst, skola, HVB-hem och andra aktörer, riktad information till potentiella avhoppare, stöd kopplat till kriminalitet utanför det direkta avhopparstödet, samt kvalitetssäkring av externa aktörer

Som en del av nätverkets aktiviteter arrangerades under året ett gemensamt möte med fokus på handledning och rådgivning, där Växjö kommun deltog för att besvara frågor från kommuner och polis i Blekinge kring praktiskt avhopparbete. Vid träffarna presenterade samtliga organisationer hur de arbetar med avhopparfrågan och delgav kontaktuppgifter för att underlätta hantering av ärenden.

För 2026 planeras fortsatt stöd och fördjupad samverkan, både genom nätverksträffar och kommunbesök med fokus på processer, rutiner och samverkan med polisen. Genom nätverket har länsstyrelsen spridit metod- och kunskapsstöd från Socialstyrelsen, polisens avhopparhemsida och information från Upphandlingsmyndigheten om skyddade boenden. Socialstyrelsens stödmaterial Arbeta med avhoppare har bland annat använts som grund för diskussioner kring processer och

samverkan. Samtliga kommuner och polisområden i länet har varit representerade

Västmanlands län

Under våren 2025 deltog Länsstyrelsen Västmanland i ett forum för länets IFO-chefer, där nio av tio kommuner var representerade. Syftet var att förankra arbetet på chefsnivå genom att informera om uppdraget och kommande aktiviteter under året, samt att ta del av en övergripande bild av hur arbetet med avhopparinsatsen såg ut i länet.

Nästa steg var en digital informationsträff riktad till socialtjänsten i länets kommuner för att sprida information om uppdraget och öka kunskapen om avhopparinsatsen. Träffen riktade sig till chefer och handläggare och hade deltagande från 7 av länets 10 kommuner.

Därefter initierades ett regionalt nätverk och en första fysisk träff genomfördes i nära samverkan med Polisen. 8 av 10 kommuner deltog, ofta med flera representanter per kommun. Utvärderingen visade ett tydligt intresse för fortsatt deltagande i nätverket.

Sammantaget har alla länets tio kommuner nåtts av någon av ovanstående insatser, liksom Polisens samtliga tre lokalpolisområden och Kriminalvården, inklusive Frivården och länets två anstalter. Länsstyrelsen har arrangerat två digitala informationstillfällen under året – ett riktat till socialtjänsten och ett till en bredare yrkesgrupp som kan komma i kontakt med möjliga avhoppare. Vid dessa tillfällen har metod- och kunskapsstöd presenterats, liksom vid den regionala nätverksträffen för socialtjänst och IFO-chefer.

Information om framtagna stöd har även spridits via Länsstyrelsens regionala nyhetsbrev inom Social hållbarhet, vilket nått en bred målgrupp i länet.

Västra Götalands län

Länsstyrelsen Västra Götaland har etablerat samverkan med polisens regionala avhopparsamordning och deltagit i flera träffar med polisens lokala avhopparsamordnare. Inom ramen för detta arbete har länsstyrelsen även genomfört en konferens för representanter från polis och kommun inom Polisregion Väst, med fokus på lokalt och regionalt erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har därutöver deltagit i en gemensam träff för avhopparverksamheten i storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg samt samlat kommunala representanter för erfarenhetsutbyte inför intervjuer kopplade till Regeringskansliets utredningsarbete. Samverkan

har även skett genom deltagande i ett nationellt samverkansnätverk med fokus på stöd till kommuner med utsatta områden.

Under året har länsstyrelsen inhämtat underlag för att påbörja ett regionalt nätverk för polis, kommun och kriminalvård, med planerad uppstart under våren. I ett senare skede finns ambition att även inkludera hälso- och sjukvården samt akademin. I samverkan med Länsstyrelsen Halland och Polisregion Väst planeras även ett gemensamt nyhetsbrev riktat till aktörer som arbetar med, eller vill veta mer om, avhopparfrågor.

Information om uppdraget har nått samtliga 49 kommuner i länet, varav cirka 35 kommuner haft ett aktivt gensvar genom vidare dialog, deltagande i konferens eller andra aktiviteter. Samtliga länets 12 lokalpolisområden har nåtts, även om vissa haft förändringar i funktioner under perioden. Metod- och kunskapsstöd har presenterats i samband med konferenser och kommer även att spridas via kommande nyhetsbrev.

Västerbottens län

Länsstyrelsen Västerbotten har påbörjat en kartläggning av länets 15 kommuner och tre lokalpolisområden avseende arbete och strukturer för avhoppare. Parallellt har kontaktytor etablerats med Polismyndigheten, Kriminalvården, Region Västerbotten och kommunerna för att skapa en aktuell lägesbild och identifiera behov av stöd och samverkan.

Under året har flera kunskapshöjande digitala insatser genomförts. I juni arrangerades ett webbinarium riktat till lands- och glesbygdskommuner, där polisens regionala avhopparsamordning i Region Nord presenterade en lägesbild för norrlänen. I oktober genomfördes ytterligare ett webbinarium om avhopparfrågor där Socialstyrelsen och Kriminalvården presenterade kunskapsunderlag, samt en kommun delade erfarenheter från sitt arbete.

Två målgruppsanpassade webbinarier har även genomförts i samverkan med Länsstyrelserna i Norrbotten, Västernorrland och Jämtland. Vid dessa deltog Polismyndigheten, Kriminalvården och Socialstyrelsen och presenterade sitt arbete samt tillgängliga metod- och kunskapsstöd. Samtliga 15 kommuner och tre lokalpolisområden i Västerbotten bjöds in.

Information om uppdraget har löpande spridits via nyhetsbrev till länets brottsförebyggande samordnare, polis och civilsamhälle, med länkar till relevanta kunskapsstöd och kontaktuppgifter till länsstyrelsens avhopparsamordnare. Frågan har även lyfts inom processtödet för brottsförebyggande samordning, där samtliga kommuner och

kommunpoliser ingår. Kommunerna har därutöver erbjudits riktat stöd i avhopparärenden.

För att fördjupa lägesbilden har de två större kommunerna i länet, som har etablerade strukturer för avhoppararbete, intervjuats. Länsstyrelsen har även initierat dialog med länets RSS-struktur, där Region Västerbottens FoU Socialtjänst är sammankallande, och frågan om stödbehov har lyfts till länets IFO-chefer. Det finns planer för fortsatt samverkan och utveckling av arbetet framåt.

Norrbottens län

Länsstyrelsen Norrbotten har under året haft inledande dialoger med flera aktörer i länet för att skapa en bild av kunskapsläget och pågående arbete kring avhoppare. Samtal har förts med kommunpoliser, lokala avhopparsamordnare inom polisen, polisens regionala avhopparsamordning i Region Nord samt kommunala brottsförebyggande samordnare. Syftet har varit att identifiera nuläge, behov och förutsättningar för fortsatt arbete.

Information om uppdraget har spridits vid nätverksträffar, genom riktade informationsutskick och i andra sammanhang kopplade till det brottsförebyggande arbetet. Parallellt har länsstyrelsen deltagit i regelbundna avstämningar med övriga norrlän, där gemensam planering av kunskapshöjande insatser varit en central del.

Den 1 oktober 2025 genomfördes ett gemensamt webbinarium om avhoppare från organiserad brottslighet. Från Norrbotten deltog 39 personer, med representation från sju av länets 14 kommuner samt från Länsstyrelsen, Polismyndigheten och Kriminalvården. Vid webbinariet presenterade nationella aktörer framtagna metod- och kunskapsstöd.

Den 16 oktober arrangerade länsstyrelsen en fysisk dialog- och workshopträff om avhopparverksamhet i Norrbotten. Socialtjänsten från fyra utvalda kommuner deltog tillsammans med polisens avhopparsamordnare för respektive kommun. Även Norrbottens Kommuner (kommunförbundet) deltog. Träffen möjliggjorde fördjupade dialoger kring avhoppararbete och tillgängligt stöd från nationella aktörer.

Sammantaget har samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet nåtts av information om länsstyrelsens uppdrag inom avhopparområdet. Därutöver har fyra kommuner haft möjlighet till fördjupad dialog kring avhoppare från organiserad brottslighet, vilket bidragit till en fördjupad regional lägesbild.

Gävleborgs län

Under året har Länsstyrelsen Gävleborg genomfört ett flertal dialogmöten för att inventera behov och kartlägga hur arbetet med avhoppare bedrivs i länet. Dialog har förts med socialchefsnätverket, nätverket för IFO vuxen, Kriminalvården, enskilda kommuner samt polisens regionala och lokala avhopparsamordnare. Syftet har varit att skapa en samlad lägesbild av nuläge, behov och samverkansförutsättningar.

Under 2025 genomfördes två digitala informationsträffar med deltagande från socialtjänst, polis, Kriminalvården och Region Gävleborg. Syftet med träffarna var att tydliggöra myndigheternas olika roller samt sprida goda exempel och erfarenheter i syfte att underlätta regional samverkan. Deltagandet omfattade främst representanter från länets större kommuner, men även mindre kommuner fanns representerade.

Som ett nästa steg i arbetet planeras en workshop för erfarenhetsutbyte mellan kommuner, polis och frivård i mars 2026. Samtliga kommuner kommer att bjudas in, tillsammans med lokala och regionala avhopparsamordnare inom polisen samt representanter från frivårdskontoren i Gävle och Hudiksvall.

Information om uppdraget och tillgängliga metod- och kunskapsstöd har spridits genom de digitala informationsträffarna, via nyhetsbrev samt i samband med länsstyrelsens medverkan i regionala nätverk. Vid dessa tillfällen har information om Kunskapsguidens material och polisens webbplats om avhoppare presenterats, tillsammans med kortare genomgångar av uppdragets inriktning, definitioner och vägar till stöd.

Länsstyrelsen kommer även att delta vid Riksrevisionskonferensen i mars 2026, där samtliga kommuner i länet är inbjudna, för att informera om arbetet med avhoppare. Därutöver har information om avhopparuppdraget, ansvarsfördelning och kunskapsstöd delats med förebyggandeenheten i Söderhamns kommun samt med brottsförebyggande samordnare i samtliga kommuner.

Sammantaget har samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet nåtts av information om uppdraget, liksom Kriminalvården och i viss utsträckning Region Gävleborg. Kartläggning av relevanta målgrupper samt behov av information, metod- och kunskapsstöd pågår löpande.

Kronobergs län

Länsstyrelsen Kronoberg har under året arrangerat en heldagskonferens om avhopparverksamhet i samverkan med Länsstyrelsen Kalmar. Upplägget samplanerades då länen ingår i samma polisområde, vilket

möjliggör identifiering av gemensamma insatsbehov och främjar ett samordnat arbete inom polisområdet.

Konferensen hade under förmiddagen fokus på kompetenshöjning kring avhopparfrågan, medan eftermiddagen inriktades på samarbete och erfarenhetsutbyte mellan aktörer som arbetar med avhoppare. Detta genomfördes genom en workshop med fokus på praktiskt arbete i avhopparärenden samt dialog kring kommunernas och lokalpolisområdenas förutsättningar och behov av stöd. Dagen utgick från det lokala arbetet, med stöd från länsstyrelsen och Polismyndighetens regionala nivå.

Samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet bjöds in till konferensen. Totalt deltog 57 personer som arbetar med avhopparfrågan i olika funktioner. Representanter från sju av åtta kommuner och samtliga tre lokalpolisområden deltog, liksom representanter från Kriminalvården/Frivården och Fryshuset Sydost. Utfallet från dagen har sammanställts med fokus på identifierade behov och utgör ett underlag för det fortsatta arbetet under 2026.

Konferensen gav länsstyrelsen en fördjupad förståelse för kommunernas, Polismyndighetens och Kriminalvårdens nuläge, styrkor och utmaningar i arbetet med avhoppare. Deltagarna lämnade även förslag på fortsatt stöd från länsstyrelsen, såsom omvärldsbevakning, kompetenshöjande insatser och utvecklad samverkan. Nästa steg är att analysera möjligheterna att möta dessa behov.

Länsstyrelsen Kronoberg har även, tillsammans med Växjö kommun, deltagit i ett nationellt samverkansnätverk med fokus på stöd till kommuner och länsstyrelser med utsatta eller riskområden. Nätverket har möjliggjort erfarenhetsutbyte och samverkan över länsgränserna samt dialog mellan lokal, regional och nationell nivå.

I samband med avhopparkonferensen har länsstyrelsen spridit nationellt framtagna metod- och kunskapsstöd. Presentationer och workshop utgick från Socialstyrelsens stödmaterial Arbeta med avhoppare, med särskilt fokus på processkartan, i kombination med Polismyndighetens processkarta. Länkar till relevanta stöd från Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Kunskapsguiden har delats. Därutöver har information om Socialstyrelsens stödmaterial spridits till länets IFO-chefer i dialog om arbete med avhopparärenden.

Västernorrlands län

Länsstyrelsen Västernorrland har under året genomfört en digital kunskapsdag i samverkan med övriga norrlän. Kunskapsdagen bestod av föreläsningar från Polismyndigheten, Kriminalvården, Socialstyrelsen

och Statens institutionsstyrelse, samt ett lokalt exempel från en kommun. Målgrupper för dagen var socialtjänst, Polismyndigheten och Kriminalvården.

En fysisk uppföljningsdag är planerad till mars 2026. Syftet är att tillsammans ta nästa steg i arbetet med avhoppare i Västernorrlands län, både avseende interna utvecklingsbehov hos respektive aktör och extern samverkan kopplat till det praktiska arbetet. Målgrupper för uppföljningen är chefer och medarbetare inom individ- och familjeomsorgen, berörda funktioner inom Polismyndigheten samt chefer och medarbetare inom Kriminalvården.

Arbetet med avhoppare är även integrerat i den regionala åtgärdsplanen Västernorrland mot organiserad brottslighet, där aktiviteter syftar till att utveckla strukturer för arbetet i länet. Metod- och kunskapsstöd har spridits genom information vid kunskapsdagen samt genom riktade utskick till berörda målgrupper.

Länsstyrelsen har därutöver säkerställt att information om avhopparuppdraget och tillgängliga stöd finns tillgänglig på den regionala webbplats som tagits fram inom ramen för arbetet Västernorrland mot organiserad brottslighet.

Hallands län

Länsstyrelsen Halland påbörjade kartläggningar i länets kommuner och lokalpolisområden (LPO) den 25 augusti 2025, då medarbetaren med avhopparuppdraget tillträdde. Under hösten och vintern har fokus legat på att kartlägga nuläge och samla underlag för att analysera vilka områden som bör prioriteras i länets fortsatta arbete med uppdraget.

Samtliga kommuner och LPO i länet har informerats om ett planerat regionalt nätverk, och under våren 2026 planeras en första nätverksträff med deltagande från kommunerna, Polismyndigheten, Kriminalvården och Region Halland.

I samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland och polisregion Väst arrangerades i december 2025 en konferens riktad till chefer och yrkesverksamma som arbetar med målgruppen. Syftet med konferensen var att höja kunskapen om avhoppare, ta del av lokala exempel och arbetsmetoder samt skapa utrymme för reflektion och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna.

Länsstyrelsen Halland deltar även i Bob-rådet i Halmstad som avhopparsamordnare för att bidra med perspektiv på barn och unga.

Eftersom arbetet med uppdraget inleddes sent under 2025 har metod- och kunskapsstöd ännu inte kunnat implementeras i större skala.

Däremot har dialoger genomförts med samtliga kommuner, LPO, Frivården och Region Halland, vilket lett till en preliminär planering av nätverkets aktiviteter med start våren 2026.

Vidare har information delgivits om planerat nationellt baswebbinarium, som syftar till att ge grundläggande kunskap om arbetet med avhoppare och kommer att genomföras under första halvåret 2026.

Jämtlands län

Länsstyrelsen Jämtland har under året bjudit in samtliga kommuner, lokalpolisområden (LPO) samt Kriminalvården i länet till två kunskapshöjande digitala träffar. Syftet med träffarna har varit att höja kunskapen om avhoppare, sprida information om metod- och kunskapsstöd samt skapa utrymme för erfarenhetsutbyte mellan deltagarna.

Under de digitala träffarna har representanter från statliga myndigheter presenterat vilket stöd som finns att tillgå och vilka material som har tagits fram av respektive organisation. Samtliga kommuner och lokalpolisområden i länet har blivit inbjudna och haft möjlighet att delta.

En behovsinventering har genomförts med särskilt fokus på Östersunds kommun och dess lokalpolisområde, då detta är länets största kommun med potentiellt flest avhopparärenden.

Stockholms län

Länsstyrelsen Stockholm har under året utvecklat arbetet med stöd till avhoppare genom en regional arbetsgrupp med lokala och regionala aktörer. Syftet är att stärka den gemensamma förmågan att få fler personer att lämna en kriminell livsstil, inklusive personer inom organiserad brottslighet, hedersrelaterade miljöer och våldsbejakande extremism.

För att främja erfarenhetsutbyte och samverkan har ett regionalt nätverk etablerats för yrkesverksamma på lokal nivå. Nätverket omfattar kommunanställda, berörda funktioner inom Polismyndigheten och Kriminalvården, kunskapscentrum för socialtjänsten (FoU Nordväst) samt forskare från Stockholms universitet och Malmö universitet. Syftet med nätverket är att stärka samverkan, höja kunskapen och utveckla samarbeten.

Länsstyrelsen har även särskilt fokuserat på barn och unga i kriminalitet och som avhoppare. I samverkan mellan uppdraget kring barn och unga i organiserad brottslighet (Bob), brottsförebyggande föräldrastöd och avhopparuppdraget har ett nätverk etablerats för kommunala

samordnare som arbetar med samverkansmodellerna SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och Social insatsgrupp (SIG) för unga. Alla kommuner som arbetar med SSPF/SIG unga har erbjudits regionalt stöd.

Samarbete sker även med Stockholms läns resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld (Origo) samt Center mot våldsbejakande extremism (CVE), där samtliga kommuner erbjuds stöd och vägledning för att stärka det förebyggande arbetet.

I nätverks- och workshoparbetet har 19 av länets 26 kommuner deltagit, tillsammans med 6 av Stockholms stads 11 stadsdelar, den centrala avhopparverksamheten samt socialförvaltningen och arbetsmarknadsenheten Jobbtorg. Från Polismyndigheten har BOPS, den regionala avhopparsamordnaren, Polisregion Stockholm, fyra polisområden och 16 av 19 lokalpolisområden varit delaktiga. Kriminalvården har bidragit med verksamhetsexpert, alla frivårdskontor i länet och Stockholm stad samt ett av stadens fyra häkten. Samverkan har även skett med akademin, där forskare från Stockholms universitet och Malmö universitet bidragit med studier om polisiärt arbete med gängavhopp. Dessutom har FoU Nordväst, kunskapscentrum för socialtjänsten, deltagit i arbetet.

Länsstyrelsen har anordnat nätverksträffar, workshops, föreläsningar och nyhetsbrev för yrkesverksamma inom kommun, polis och kriminalvård. Gemensamma regionala workshops med Polismyndigheten och Kriminalvården har fokuserat på framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet före, under och efter ett avhopp, med särskilt fokus på uppsökande arbete och motivera avhoppare samt spridning av kunskap om tillgängligt stöd.

Metod- och kunskapsstöd från nationella aktörer har spridits via nätverksträffar, presentationer, workshops och utskick, med material från Socialstyrelsen, Kriminalvården och Kunskapsguiden. Workshops med Bob/Regionalt operativt center och CVE planeras i tre steg från januari 2026 för att stärka förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism.

Länsstyrelsen har även finansierat och spridit en webbutbildning om unga, normbrytande beteende och brott, riktad till alla aktörer som arbetar med barn, unga och vuxna i kriminalitet, för att höja kunskap om bakomliggande orsaker och stärka tvärsektoriell samverkan.

Östergötlands län

Länsstyrelsen Östergötland har sedan 2022 samordnat samverkan Östergötland tillsammans mot brott (ÖTMB) för att stärka länets lokala brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Samverkan omfattar

länets samtliga kommuner samt Länsstyrelsen, Polisområde Östergötland, Region Östergötland, Kriminalvården (Frivården), Räddningstjänsten Östra Götaland och Linköpings universitet.

Inom samverkansstrukturen har styrgruppen prioriterat tre fokusområden: kriminell ekonomi, situationell narkotikaprevention samt kriminella karriärer. Inom fokusområdet kriminella karriärer inrättades en arbetsgrupp med uppdrag att utveckla arbetet med stöd till avhoppare. Arbetsgruppen bestod av representanter från socialtjänsten i Linköping, Norrköping och Motala, Polismyndigheten, Kriminalvården (Frivården) och Arbetsförmedlingen.

Under hösten 2023 tog kommunerna över samordningen och etablerade ett nätverk för erfarenhetsutbyte, samverkan och kunskapshöjning kring målgruppen. Nätverket inkluderade även Jönköpings kommuns verksamhet riktad mot avhoppare.

I samband med det nationella uppdraget 2025 övertog Länsstyrelsen Östergötland ansvaret för nätverket och har därefter bjudit in samtliga kommuner i länet. Parallellt har en regional samverkansstruktur etablerats inom Polisregion Öst, vilket bland annat resulterade i en regional nätverksträff den 25 november 2025 med deltagare från samtliga lokalpolisområden, frivårdskontor samt många kommuner inom polisregionen. Träffen arrangerades i samverkan mellan Polismyndigheten och länsstyrelserna i Jönköping, Södermanland och Östergötland. Ambitionen är att genomföra regionala nätverksträffar årligen.

Länsstyrelsen har även prioriterat samverkan kring barn och unga i kriminalitet och barn som avhoppare. Inom myndigheten sker samverkan mellan uppdragen Barn och unga i organiserad brottslighet (BOB), brottsförebyggande föräldrastöd och avhopparuppdraget. Representanter från dessa uppdrag deltar också i regionala nätverksträffar som anordnas av SSPF-koordinatorerna i länet.

Metod- och kunskapsstöd från Socialstyrelsen har spridits till yrkesverksamma via nätverksträffar, konferenser, kommunbesök och digitala möten. Hittills har representanter från tio av länets tretton kommuner deltagit, och de återstående tre kommunerna har uttryckt intresse för kommande insatser.

Samtliga lokala avhopparsamordnare samt den regionala avhopparsamordningen inom Polisregion Öst har deltagit i arbetet. Även samtliga frivårdskontor och berörda arbetsförmedlare med ansvar för kriminalitetsrelaterade uppdrag i Östergötlands län har medverkat.

Länsstyrelsen har även samlat in behov och önskemål om vidareutveckling av metod- och kunskapsstöd och förmedlat dessa till

berörda nationella myndigheter inom ramen för samverkansnätverket.

Örebro län

Länsstyrelsen Örebro har genomfört flera insatser för att stärka samarbetet och skapa ett länsövergripande erfarenhetsutbyte kring arbetet med avhoppare. Nya samverkanskontakter har initierats och möten har hållits med bland annat Örebro kommun, socialförvaltningen och polisen för att dela erfarenheter och diskutera utvecklingsmöjligheter. Dessa erfarenheter används även i dialoger med länets mindre kommuner.

Kontakt har etablerats med samtliga kommuner för att nå ansvariga för avhopparfrågan. Responsen har varierat, vilket speglar olika lokala förutsättningar, och arbetet med att boka in möten med alla kommuner fortsätter under 2026.

Länsstyrelsen har stärkt samverkan med polisens LAS-samordnare (lokala avhopparsamordnare), bland annat baserat på intervjuer som praktikanter från Kriminologiprogrammet vid Örebro universitet genomfört. Syftet har varit att följa utvecklingen och identifiera utmaningar och framgångar i arbetet.

Samverkan har även etablerats med Kriminalvården och Frivården, med fokus på erfarenhetsutbyte samt kopplingar till arbetet med barn och unga i organiserad brottslighet (Bob).

Den 3 april 2025 anordnades en digital informationsträff i Polisregion Bergslagen om lokal avhopparverksamhet. Träffen genomfördes tillsammans med polisen och Länsstyrelserna i Örebro, Värmland och Dalarna. Polisen beskrev sitt arbetssätt och betonade vikten av att skapa en fungerande struktur. Inbjudan riktades till polis, kommuner med flera, och cirka 200 personer deltog. Träffen ökade kunskapen om vilket stöd som kan tillgås via dialoger.

Dialoger med kommunerna har också lett till spridning av metod- och kunskapsstöd, även om mottagarkapaciteten varierar mellan kommunerna.

Uppdraget har även lyfts inom ramen för Samhällsforum, som samordnar arbetet inom ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar), brottsförebyggande arbete, jämställdhetsarbete och arbete mot mäns våld mot kvinnor. I forumet deltar aktörer från alla kommuner i länet, regionen och andra statliga aktörer såsom polisen, kriminalvården och Örebro universitet.

Samverkan med polismyndigheten

Länsstyrelserna har möjliggjort en fördjupad samverkan med Polismyndigheten genom att erbjuda en neutral arena för arbetet med stöd till avhoppare under 2025. Den regionala avhopparsamordnaren (RAS) har varit den huvudsakliga kontaktpunkten, medan lokala avhopparsamordnare (LAS) och kommunpoliser deltagit i nätverk, workshops och möten på lokal nivå. Tillsammans har parterna planerat och genomfört konferenser, informationsträffar och utbildningar med fokus på lägesbild, ansvarsfördelning och utveckling av samverkansstrukturer mellan polis och kommun.

Under året har länsstyrelserna arrangerat både digitala och fysiska träffar för att sprida kunskap om avhopparinsatser och förtydliga ansvarsfördelningen. Detta inkluderar regionala nätverksträffar, uppföljningsmöten och workshops för lokala avhopparsamordnare. Polisen har medverkat som arrangör, föredragshållare och deltagare, samt bidragit med kartläggningar och kunskapshöjande insatser.

Den kontinuerliga dialogen med LAS och RAS har varit avgörande för att identifiera behov, följa upp arbetet i kommunerna och planera kommande insatser. Samarbetet med polisen bekräftar länsstyrelsernas roll som en önskad samverkanspart som skapar en tydlig struktur för samverkan kring avhopparverksamheten på både lokal och regional nivå.

Samverkan med Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har bidragit med stöd och kunskap till länsstyrelsernas arbete med avhopparinsatser, främst genom det nationella metodstödet och kunskapsguiden. På regional nivå har kontakten varit begränsad, men Socialstyrelsen deltar i arbetsgrupper tillsammans med representanter från länsstyrelserna, Kriminalvården, SiS och Polismyndigheten för att planera nätverksträffar riktade till kommuner i utsatta områden, med fokus på samarbete på lokal, regional och nationell nivå samt omlokalisering av avhoppare, vilket stärker kunskapsutvecklingen och samverkan mellan aktörer.

Socialstyrelsen har även medverkat som föredragare på webbinarier och digitala träffar för att presentera sitt stöd och sin roll i arbetet med avhoppare.

Samverkan med Kriminalvården

Kriminalvården har varit en viktig samarbetspartner i länsstyrelsernas arbete med avhopparinsatser under 2025. Främst har samarbetet skett genom regionala och lokala avhopparsamordnare inom frivården, men

även verksamhetsexperter och frivårdschefer har deltagit. Kriminalvården har medverkat i kartläggningar, behovsunderlag, nätverksträffar, digitala och fysiska informationstillfällen samt kunskapshöjande insatser, där de både varit arrangörer och föredragshållare.

Samarbetet har syftat till att förtydliga roller och ansvar, sprida kunskap om Risk-, behovs- och mottaglighetsprinciperna (RBM) och bidra med erfarenheter kring säkerhetsaspekter och målgruppen avhoppare. Kriminalvårdens medverkan har också gett möjlighet till dialog om behov och utvecklingsområden, och deras engagemang i regionala nätverk och styrgrupper har bidragit till ökad samverkan mellan myndigheter och kommuner.

Genom denna kontinuerliga dialog har länsstyrelserna kunnat planera insatser, följa upp arbetet i kommuner och frivården samt stärka kontaktytor och kunskap kring avhoppare, vilket bedöms ha en strategisk fördel för hela samverkansstrukturen.

Samverkan med Statens institutionsstyrelse (SiS)

Statens institutionsstyrelse (SiS) har samarbetat med länsstyrelserna främst kring barn och unga, med fokus på avhopparinsatser. Samarbetet har skett genom återkommande möten och erfarenhetsutbyte med ungdomshem, vilket har bidragit till ökad kunskap om målgruppen och identifierade framgångsfaktorer i stödet till potentiella avhoppare. SiS har även deltagit som föredragare på digitala träffar och kunskapsdagar, och deras erfarenheter används för att stärka arbetet i både kommunal verksamhet och regionala nätverk.

På nationell nivå deltar representanter från länsstyrelserna tillsammans med SiS, Kriminalvården, Socialstyrelsen och Polismyndigheten i arbetsgrupper som planerar och genomför nätverksträffar för kommuner i utsatta områden. Genom denna samverkan bidrar SiS med specialiserad kunskap om unga målgrupper, vilket kompletterar övriga aktörers arbete och stärker samverkan mellan myndigheter och kommuner.

Samverkan med andra relevanta aktörer

Länsstyrelserna har samverkat med en rad externa aktörer för att stärka avhopparinsatsen, med fokus på erfarenhetsutbyte, kunskapshöjande insatser och utveckling av regionala stödstrukturer. Akademi och

forskningsmiljöer, såsom Karlstads universitet, Stockholms universitet och Malmö universitet, har bidragit med utredningar, studentmedverkan och forskning kring gängavhopp och polisens arbete med avhoppare. FoU-enheter, som FoU Välfärd, FoU Socialtjänst Nordväst och FoU Östergötland, har medverkat i nätverksträffar, seminarier och konferenser, ofta tillsammans med kommunala aktörer, för att sprida kunskap och identifiera framgångsfaktorer.

Regionala och lokala aktörer, såsom socialchefsnätverk, IFO-nätverk och enskilda kommuner, har bidragit med lägesbilder, delat rutiner och erfarenheter, och varit involverade i workshops och kunskapshöjande dagar. Samverkan har även bedrivits med specifika verksamheter, exempelvis Beroendecentrum vid Akademiska sjukhuset, Centrum mot hedersrelaterat våld (CMHV), CVE och Stockholms läns resurscentrum Origo, för att koppla avhopparfrågan till hedersrelaterade miljöer, våldsbejakande extremism och andra sociala riskområden.

Dessutom har länsstyrelserna samarbetat över länsgränser, till exempel mellan Värmland, Örebro, Dalarnas och Västra Götalands län, samt med regionala projekt som ESF:s “Värmlands unga i arbete”, för att främja likvärdighet i arbetet och undvika dubbelarbete. Dialoger med arbetsförmedling, barn- och ungdomspsykiatri samt andra myndigheter har initierats för att fördjupa förståelsen för målgruppen och förbättra samordningen.

Samverkan med dessa aktörer har alltså syftat till både att öka kunskap, sprida framgångsfaktorer, skapa gemensamma rutiner och stärka erfarenhetsutbyte på lokal och regional nivå.

Spridning av kunskapsstöd i samverkan

Länsstyrelsernas spridningsarbete har genomförts i samverkan med flera statliga myndigheter, med varierande omfattning och inriktning utifrån respektive myndighets uppdrag. Polismyndigheten har haft en central roll i spridningen genom regionala och lokala avhopparsamordnare samt befintliga samverkansstrukturer. Polismyndigheten har medverkat i planering och genomförande av informations- och kunskapshöjande insatser, såsom konferenser, webbinarier och nätverksträffar, vilket har möjliggjort bred spridning och förankring på lokal och regional nivå.

Samverkan med Socialstyrelsen har främst avsett spridning och användning av nationellt framtaget metod- och kunskapsstöd, inklusive material tillgängligt via Kunskapsguiden, samt deltagande i pilot- och utvecklingsarbete kopplat till Risk, Behov och Mottaglighet (RBM). Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse (SiS) har i huvudsak

medverkat genom deltagande i regionala arbetsgrupper, pilotprojekt och utvalda informations- och kunskapsinsatser, där deras respektive uppdrag och perspektiv har integrerats. Samverkan med SiS har särskilt varit inriktad på frågor som rör barn och unga.

Sammantaget har spridningen skett genom gemensamma kunskapshöjande aktiviteter och inom ramen för befintliga samverkansstrukturer. Arbetssättet har bidragit till ökad kännedom om tillgängliga metod- och kunskapsstöd samt till samsyn kring myndigheternas roller i arbetet med stöd till avhoppare.

Utmaningar och möjligheter

Sammanfattning

Länsstyrelsernas arbete med regional samordning kring avhopparverksamheter bedöms ha stärkt samverkan mellan kommuner, polis och kriminalvård samt bidragit till ökad samsyn kring behovet av länsövergripande lösningar. Särskilt mindre kommuner har genom den regionala nivån fått stöd i kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och utveckling av rutiner för hantering av ärenden. Den regionala samordningen har därmed förbättrat förutsättningarna för ett mer systematiskt och långsiktigt arbete.

Samtidigt begränsas genomslaget av strukturella utmaningar. Ett lågt och ojämnt inflöde av ärenden försvårar upprätthållandet av lokal kompetens och organisatorisk beredskap. Otydliga målgruppsdefinitioner och varierande tolkningar mellan aktörer påverkar ansvarsfördelning och samverkan negativt, särskilt för individer med låg eller medelhög hotbild samt för barn och unga. Resursbrist, personalomsättning och begränsad tillgång till specialiserade insatser och hälso- och sjukvård minskar ytterligare kapaciteten.

Att det finns en regional samordning i länen är en nödvändig förutsättning för ett effektivt avhopparbete och en fortsatt utveckling kräver långsiktiga uppdrag, tydligare nationella riktlinjer, förstärkt kompetensförsörjning och ett mer sammanhållet stöd till kommuner och andra berörda aktörer.

Förutsättningar och behov

Länsstyrelserna bedömer att sina förutsättningar för fortsatt samordning av arbetet med avhoppare är goda, men att det kräver långsiktiga

uppdrag, tillräckliga resurser och nära samverkan med polis och övriga nationella myndigheter. I län med få ärenden är behovet av länsövergripande lösningar tydligt, där länsstyrelsens funktion blir att koordinera arbetet och stödja kommuner i att bygga beredskap och rutiner.

Under 2026 planerar länsstyrelser bland annat att genomföra kommunbesök för behovskartläggning, etablera regionala avhopparnätverk samt utveckla samverkan med polis, kriminalvård och närliggande län.

Under det 2025 har länsstyrelserna haft mellan 1 och 4 medarbetare som arbetat med avhopparuppdraget, med ett medelvärde på 1,5 personer per länsstyrelse. Dessa medarbetare har tillsammans lagt i genomsnitt 29 % av en hel årsarbetskraft på uppdraget, med variation mellan 5 % och 100 %, en median på 25 % och en total summa på 610 %. Standardavvikelsen för årsarbetskraften är 24 %.

Kompetensutveckling är fortsatt en prioritet: 43 % av länsstyrelsesamordnarna uppger att de i hög grad behöver utveckla sin egen kompetens inom området avhoppare från organiserad brottslighet inklusive heders- och våldsbejakande miljöer som utgångspunkt för att stödja samverkan i länen, 52 % bedömer att de har behov i viss grad medan 5 % inte ser behov av ytterligare kompetensutveckling.

Samarbete med andra län, övriga myndigheter och etablerade nätverk har redan visat positiva effekter och stärker möjligheten att utveckla arbetet vidare. God regional samordning är särskilt viktig för kommuner och polis som saknar egna resurser till länsövergripande samverkan, för att arbetet kan bedrivas systematiskt och dra nytta av nationellt och regionalt stöd.

Framgångar och positiva effekter

Genom uppdraget rörande avhoppare har länsstyrelserna stärkt systemets uthållighet samt skapat en ökad samverkan mellan kommuner, polis och kriminalvård. Insatserna har bidragit till en större samsyn och en ökad medvetenhet om behovet av länsövergripande lösningar.

Samarbetet med lärosäten har stärkt arbetets kunskapsbas, och länsstyrelserna har genom sin roll möjlighet att stödja aktörer i tidiga insatser, vilket underlättar dialog och långsiktigt arbete.

Länsstyrelsernas regionala samordning skapar positiva effekter genom att socialtjänst, polis och kriminalvård identifierar gemensamma behov, utbyter erfarenheter och utvecklar kunskap tillsammans. Mindre kommuner, som annars kan ha svårigheter att hantera frågan själva, får stöd i samarbete och kompetensutveckling. Polisen har uttryckt att

länsstyrelsen är en önskad samverkanspart, vilket underlättar arbetet lokalt och regionalt.

Kunskapshöjande initiativ, såsom webbinarier och konferenser, har uppskattats och bidragit med inspiration, kontakter och erfarenhetsutbyte. Ett tydligt exempel på god praxis är avhopparkonferenser, där aktörer som kommit längre i sitt arbete med avhoppare delar erfarenheter och metoder med länets mindre kommuner, vilket gett en starkare lokal förankring.

Samverkan har även stärkts över länsgränser inom polisregionerna och mellan olika myndigheter, vilket ger synergieffekter och effektivare arbete. Samordningen i länen har skapat förutsättningar för ökad kunskap, utveckling av rutiner och en mer förebyggande och motiverande syn på arbetet med avhoppare.

Hinder och svårigheter

Länsstyrelserna har i arbetet med avhopparuppdraget identifierat flera centrala hinder och utmaningar. Ett av de största är det låga och sporadiska inflödet av ärenden, vilket gör det svårt för både kommuner att upprätthålla kompetens, etablerade rutiner och långsiktig organisatorisk kapacitet. Detta är särskilt utmanande i mindre kommuner, där resurser är begränsade och ärendena ofta sällsynta men komplexa, vilket ställer höga krav på specialistkunskap och samverkan.

Otydligheter kring målgrupp och avhoppardefinitioner försvårar arbetet ytterligare. Den nationella definitionen upplevs ofta snäv och inkluderar främst individer med hög hotbild, vilket gör att barn, unga och personer med medelhög eller låg hotbild riskerar att falla utanför stödet. I dessa fall kan hela familjen behöva involveras, och ibland även omlokalisering, vilket kräver omfattande resurser och koordinering. Skillnader i tolkning av definitioner mellan olika aktörer påverkar även ansvarsfördelning och samverkan, särskilt mellan kommuner, polis och kriminalvård.

Resursbegränsningar är genomgående en utmaning. Arbetet med avhopparärenden är ofta ett sidouppdrag för både polis och socialtjänst, och det finns brist på effektiva behandlingsmetoder, nära samverkan med psykiatri och sjukvård samt kompetens för att möta komplexa behov. Personalomsättning i berörda verksamheter gör det svårt att bygga och upprätthålla specialistkunskap. Kunskapsluckor finns också kring hedersrelaterade miljöer, våldsbejakande extremism och arbetet med barn och unga.

Samordning och samverkan är ytterligare en utmaning. Det saknas ofta etablerade kontaktvägar och forum för samverkan, vilket försvårar en helhetsbild av avhoppararbetet och kan leda till dubbelarbete eller

ineffektiva insatser. Kommuner har begränsad mottagarkapacitet, och prioriteringar styrs ofta av lokala förutsättningar, vilket innebär att avhopparfrågan inte alltid hamnar på agendan.

Trots dessa hinder finns en stark vilja hos aktörer att utveckla arbetet, och erfarenhetsutbyte genom nätverk och regional samordning används för att öka beredskap och kompetens. Länsstyrelserna betonar behovet av tydligare riktlinjer, nationellt stöd, utbildning och flödesscheman för samverkan, samt satsningar på målgrupper med låg eller medelhög hotbild, som centrala för att förbättra avhoppararbetet.

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se